

Nr 790

Av fru Hörnlund m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 79, angående vissa frågor rörande lärarutbildning.

(Lika lydande med motion nr 664 i Första kammaren)

I proposition nr 79 föreslår Kungl. Maj:t att förskollärarytbildningen skall utbyggas genom att ett nytt seminarium upprättas i Umeå och att tre nya intagningsklasser skall inrättas vid redan befintliga seminarier.

Även om förslaget innebär en ökning av utbildningskapaciteten torde den brist av förskollärare som för närvarande råder komma att vara bestående under relativt lång tid framåt. Departementschefen framhåller också att "i själva verket balanseras den pågående utökningen av förskoleseminariernas kapacitet av en samtidigt pågående utbyggnad av de institutioner inom vilka förskollärare avses tjänstgöra. Ett fullt tillgodoseende av förskolläraryrkebehovet är därför en uppgift på ganska lång sikt och en uppgift som kräver ett effektivt tillvaratagande av tillgängliga resurser."

Från centrala myndigheters sida pågår för närvarande en intensiv verksamhet för att söka få en utbyggnad av barnstugeverksamheten till stånd. Den samarbetsgrupp som består av representanter för ett antal av frågan berörda verk bedriver en omfattande upplysningsverksamhet för att söka intressera kommunerna att inrätta barnstugeinstitutioner. Upplysningsverksamheten uppföljes på länsplanen genom de länsgrupper som tillsatts. Samtidigt som denna stimulansverksamhet pågår tenderar bristen på förskollärare att bli allt större, och enligt de beräkningar som socialstyrelsen gjort uppgår den för närvarande till cirka 1 000. Eftersom dessa beräkningar gäller för de redan befintliga institutionerna, torde siffran i verkligheten ligga högre. Bristen på förskollärare påverkar redan nu utbyggnadstakten av barninstitutioner i negativ riktning, och ett flertal kommuner som redan fattat beslut om viss utbyggnad kan genom bristsituationen tvingas att uppskjuta planerna. Det är svårt att stimulera kommunerna till en utbyggnad av barnstugeverksamheten i önskvärd och angelägen omfattning så länge bristen av utbildad personal kvarstår.

Det är därför angeläget att en ytterligare utbyggnad av utbildningskapaciteten kommer till stånd snarast möjligt och att då ett effektivt tillvaratagande av tillgängliga resurser sker. Skolöverstyrelsen, som anför att en ytterligare utbyggnad av förskollärarytbildningen är önskvärd, anför att bristen på lämpliga praktikinstitutioner och praktikhandledare försvårar den önskade utvidgningen. Av denna anledning har delvis nya former för

utbildningen fått prövas, vilka bl. a. innebär reducerad institutionspraktik. Denna avvikande och relativt oprövade utbildningsform kommer nu också att få användas vid det nya seminariet i Umeå för att över huvud taget möjliggöra utbildningens igångsättande. Umeå saknar nämligen nästan helt de barninstitutioner som behövs för den praktiska utbildningen.

För vår del synes det som om skolöverstyrelsen i alltför ringa grad undersökt möjligheterna att förlägga förskollärarytbildningen till orter med tillgång på institutioner och handledare. I statsutskottets utlåtande nr 112/1964 framhåller utskottet att "vid lokaliseringen av nya seminarier synes särskild hänsyn böra tagas inte minst till tillgången på närbelägna övningsinstitutioner och från pedagogisk synpunkt lämpliga praktikhandledare". Utskottet anför vidare att om några orter nu eller framdeles bedömes svara mot dessa och andra berättigade krav som kan uppställas, förutsätter utskottet att skolöverstyrelsen tar erforderliga initiativ för inrättande av seminarium på orten. I detta sammanhang nämner utskottet Borås som en tänkbar förläggningsort för ett seminarium.

Det finns starka skäl som talar för förläggandet av ett förskoleseminarium till Borås. Dels kan lokaliserings- och arbetsmarknadsmässiga synpunkter anföras och dels det starka skälet att ett tillräckligt stort antal barnstugeinstitutioner finns på orten. Den industri som dominerar i Borås och den omkringliggande bygden sysselsätter ett mycket stort antal kvinnor, och efterfrågan på främst kvinnlig arbetskraft fortsätter att öka. Detta ställer mycket stora krav på kommunerna beträffande barntillsynsverksamhet, och en kraftig utbyggnad av barnstugor håller på att ske. Borås stad driver sedan länge en omfattande daghems- och lekskoleverksamhet. Verksamheten omfattar för närvarande 12 daghem med cirka 500 platser (3 eller 4 avdelningar i varje daghem) och 17 lekskolor med 675 platser (34 avdelningar). Två nya daghem med vardera 36 platser är under uppförande och beräknas vara färdiga att tas i bruk under årsskiftet 1965/66. Ett nytt daghem har uppförts vid centrallasarettet vilket bedrivs i landstingets regi. Enligt upprättad femårsplan beräknas att i staden ytterligare 5 daghem med sammanlagt cirka 150 platser kommer att uppföras under åren 1966—1968, och lekskolorna kommer under samma tid att utökas med cirka 120 platser. En del av dessa platser är avsedda för halvdagsvård.

I staden tjänstgör för närvarande ett 35-tal examinerade förskollärare, och det föreligger ett stadsfullmäktigebeslut om inrättandet av ytterligare 20 förskollärartjänster.

De båda daghem som nu håller på att uppföras har planerats med tanke på att lokalerna skulle vara lämpliga som övningsinstitutioner, och de kommer att få en byggnadsyta som väsentligt överstiger den enligt gängse krav erforderliga för bedrivande av daghemsverksamhet. När det gäller övriga lokalfrågor torde lämpliga lösningar kunna erbjudas genom omdispositio-

ner av redan befintliga lokaler, och med hänsyn till att Borås har ett stort gymnasium m. fl. högre skolor synes lärarfrågan för förskoleseminariet kunna lösas på ett tillfredställande sätt.

Av den gjorda uppräknningen framgår det att Borås har den tillgång på institutioner och handledare som kan anses erforderlig vid förläggandet av ett förskoleseminarium till orten. Eftersom bristen av förskollärare är mycket stor och med hänvisning till att departementschefen liksom skolöverstyrelsen starkt understrukit behovet av en ökning av utbildningskapaciteten är det angeläget att en ytterligare utökning kommer till stånd redan 1965/66. Detta kan ske genom att ett förskoleseminarium upprättas i Borås och att det tills vidare, liksom det föreslagna seminariet i Umeå, skall omfatta två paralleller.

Med hänvisning till vad vi ovan anfört hemställes,

att riksdagen måtte

I. besluta att, utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit, ett förskoleseminarium fr. o. m. budgetåret 1965/66 inrättas i Borås;

II. för budgetåret 1965/66 anvisa

a) till *Förskoleseminarierna: Avlöningar* ett förslagsanslag av 4 260 000 kr.,

b) till *Förskoleseminarierna: Omkostnader* ett förslagsanslag av 625 000 kr.,

c) till *Förskoleseminarierna: Material, böcker m. m.* ett reservationsanslag av 235 000 kr.,

d) till *Förskoleseminarierna: Inredning och utrustning* ett reservationsanslag av 360 000 kr.

Stockholm den 26 mars 1965

Gördis Hörnlund

Rune Carlstein

Arne Persson
i Heden

Tage Magnusson
i Borås

Axel Gustafsson
i Borås

Evert Svensson
i Kungälv

Sigrid Ekendahl

Nancy Eriksson

Ingvar Carlsson

Jöns Nilsson
i Bästekille

Brita Elmén

Harald Larsson
i Hedenäset

Mary Holmqvist

Nils Kellgren